

Balestrino, A., The economics of family taxation: Optimal tax issues from a household economics perspective. Cham: Springer Nature Switzerland AG. 2023. 102 pages. ISBN: 978-3-031-28169-3 (print), 978-3-031-28170-9 (e-book)¹

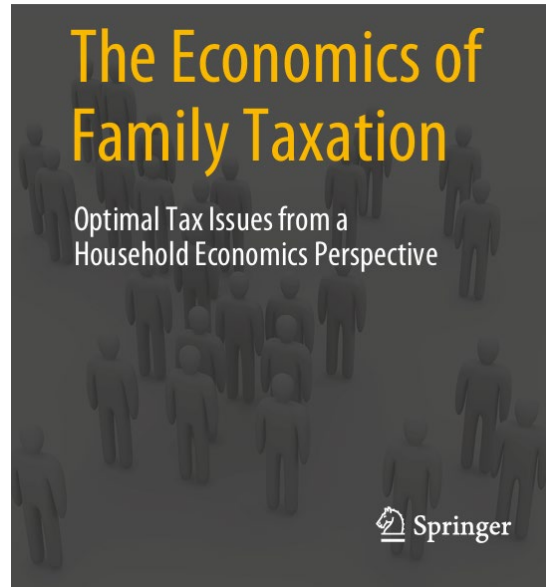
Gamze Çimen² , Sercan Yavan³

² Sivas Cumhuriyet University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Public Finance, Sivas, Türkiye;

³ Aydın Adnan Menderes University, Nazilli Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Public Finance, Aydın, Türkiye.

Population Economics

Alessandro Balestrino

¹ Balestrino, A., The economics of family taxation: Optimal tax issues from a household economics perspective. Cham: Springer Nature Switzerland AG. 2023. 102 s. ISBN: 978-3-031-28169-3 (basılı), 978-3-031-28170-9 (e-kitap)

Cite: Çimen, G., & Yavan, S. (2026). [Review of the book *The economics of family taxation: Optimal tax issues from a household economics perspective*, by A. Balestrino, 2023]. *Ordu University Institute of Social Sciences Journal of Social Sciences Research*, 16(2), Article number 14. <https://doi.org/10.48146/odusobiad.1789409>

Introduction: A new perspective on family taxation

Alessandro Balestrino's *The Economics of Family Taxation: Optimal Tax Issues from a Household Economics Perspective* (2023) aims to reconsider, within a comprehensive framework, an issue that has long been debated in the public finance and family economics literature but has mostly been addressed in a fragmented manner. Moving beyond the traditional models of classical optimal taxation theory, which relies on the assumption of an isolated individual, the author places the family at the center of analysis, based on the premise that economic decisions are predominantly made at the household level. This approach has significant implications for both theory and policymaking. Taxation is sensitive not only to individual income and consumption patterns, but also to the division of labor within households, home production, fertility choices, and cooperation or conflict between parents. While the introductory chapter provides a brief overview of key topics long discussed in the optimal taxation literature—such as the Ramsey (1927) rules, the Mirrlees (1976) model, and the Atkinson–Stiglitz (1976) theorem—it also addresses why this theoretical framework is insufficient when it comes to placing the family at the center of analysis. Balestrino builds his framework on two fundamental assumptions: (i) fertility is endogenous, meaning that parents make their own decisions regarding childbearing; and (ii) parents are not cooperative but instead typically make decisions in a non-cooperative manner. These two assumptions play a decisive role in understanding both micro-level preferences within the family and the effects of public policies. The introduction also positions the book's original contribution. In previous literature, either fertility has been treated as endogenous while assuming that parents share a single joint utility function, or strategic interactions between parents have been analyzed while excluding fertility choices. Balestrino's innovation lies in combining these two assumptions within a single model, thereby offering a more realistic framework for family taxation. The book employs individual-centered classical models as a benchmark and gradually demonstrates the implications of shifting toward a household-based approach, thus also providing a pedagogical contribution. Finally, the introduction clearly sets out the scope and limitations of the study. Although the author acknowledges extensive reliance on his own academic work, he emphasizes that the book establishes a strong connection to the literature, particularly by drawing on the contributions of prominent scholars in family economics, including Apps, Rees, and Cigno (Balestrino, 2023, p. 11). In this respect, the work stands out not only as a technical modeling study but also as a synthesis and evaluative contribution to the literature on family taxation.

From optimal tax theory to household economics

Optimal taxation theory, which has long dominated the public finance literature, has been built upon frameworks that treat the individual as the unit of decision-making. However, this approach fails to adequately account for the heterogeneous structure of households—the most fundamental unit of economic life—as well as their internal dynamics and decision-making processes. The work under review departs from this traditional framework precisely at this point, demonstrating the necessity of adapting tax theory to the household level. While individual-centered models explain tax design through the labor–leisure trade-off, household-centered models reveal that decisions regarding home production, the division of labor between genders, income sharing, and childcare also shape the tax burden. The author provides a detailed explanation of why the results derived from the single-agent framework of optimal tax theory are incomplete. In the individual-centered approach, the determination of consumption and income taxes is discussed in the context of the efficiency–equity trade-off. However, when this framework is extended to the household level, new challenges emerge. Among the most prominent are the interdependence of spouses' labor supply decisions, substitution relationships between home production and market production, and the costs associated with childbearing. Consequently, these factors—overlooked in classical Mirrlees-type models—can

directly alter policy outcomes. In particular, in models employing egalitarian or Rawlsian social welfare functions (Rawls, 1999), the division of labor within households and differences in earning capacities may constrain the effectiveness of redistribution mechanisms. At this point, the contribution of the book lies not only in summarizing the existing literature but also in systematically comparing different household models. Three main approaches are examined. First, the “unitary” approach treats households as if they possess a single utility function and ignores internal conflicts. Second, “cooperative” models assume that spouses can reach efficient outcomes through bargaining. Third, and most emphasized by the author, the “non-cooperative” approach argues that binding contracts cannot govern intra-household decisions and therefore outcomes may not always be efficient. This latter approach is particularly important for understanding the asymmetric power relations and conflictual nature of real-world family dynamics.

In addition to theoretical differences, the book also discusses policy implications. For example, while policies such as child benefits or family allowances are considered directly welfare-enhancing within the unitary model, non-cooperative models demonstrate that the same policies may generate unintended side effects. Outcomes such as discouraging one spouse’s labor supply or the unequal distribution of childcare responsibilities are critical considerations for policy design. Such effects are frequently emphasized in the literature, particularly regarding their impact on the labor market participation of the secondary earner (often women) (Apps & Rees, 2009; Kleven et al., 2009). Indeed, in many OECD countries, joint taxation systems have been shown to increase the marginal tax rate of the secondary earner, thereby reducing labor supply, leading to a growing shift toward individual taxation systems in recent years (OECD, 2025). The central message of this section is that optimal tax theory must be extended from the individual level to the household level, and that this extension is not merely an academic refinement but a necessity for concrete policy design. Accordingly, the book poses a significant challenge to the traditional optimal taxation framework and strongly argues that tax policies should be evaluated in light of the complexity of household economics.

Home production, income taxation, and public expenditures

The work under review fills a significant gap in the literature by incorporating home production activities—an important dimension of household economics—into discussions of optimal taxation. In traditional tax models, labor is defined solely by the market labor supply. However, households allocate their time not only between paid work and leisure, but also between home production and market activities. These different forms of time allocation directly affect the efficiency of both income taxation and public expenditures. Drawing on the models of Becker (1965) and Gronau (1977), the author discusses in detail the distortionary effects of home production on taxation. The book emphasizes that the Atkinson–Stiglitz (1976) theorem is invalid in the context of home production. In classical theory, if the government can effectively implement income taxation and goods are weakly separable from leisure, there is no need for commodity taxation. However, when home production is incorporated into the model, the situation changes: some goods become direct inputs into home production (e.g., kitchen appliances, care products), while others serve as market substitutes for such production (e.g., ready-made meals, childcare services). As a result, the distortions caused by income taxation vary, and indirect taxes become a critical tool for correcting them. Referring to Sandmo’s (1990) seminal work, the author argues that inputs used in home production should be taxed relatively heavily, while goods that act as market substitutes should be taxed at lower rates. Although this proposal departs from traditional tax principles, it offers a new policy perspective grounded in the logic of “second-best” solutions.

The inclusion of the home production dimension also necessitates reconsidering the role of public expenditures. In two-person households, differences in income and labor supply preferences between spouses limit the redistributive power of public services. In particular, the

public provision of education, healthcare, and care services may reduce not only income inequality but also the gender-based imbalance in the burden of home production. This is especially evident in Scandinavian welfare state models. For instance, in Sweden and Denmark, extensive publicly provided childcare services and parental leave policies have increased women's labor force participation and contributed to the expansion of the tax base (Esping-Andersen, 2009). The author highlights the positive impact of publicly provided care services on women's labor market participation and, consequently, on the expansion of the tax base. In this context, public expenditures function not only as income transfers but also as mechanisms that enhance tax capacity and support gender equality. Another notable aspect of this section is the argument that tax policies should account for differences in "production abilities" among households. While some households are more efficient in-home production, others rely more heavily on market services. This heterogeneity suggests that a uniform approach to taxation and public service design may be insufficient for both equity and efficiency. The author argues that ignoring this diversity may distort household preferences and lead to unintended outcomes. From a critical perspective, although the models developed in this section provide a strong theoretical framework, there is limited emphasis on empirical validation. In particular, since measuring home production and quantifying its fiscal effects is challenging, the practical applicability of the policy implications remains open to debate. Nevertheless, this dimension of the work offers a robust theoretical foundation that can guide future empirical research. For this reason, this section is particularly important in demonstrating that optimal taxation theory is not merely an abstract academic debate, but also a field directly related to gender equality, welfare state policies, and labor market dynamics.

Fertility, family size, and the fiscal position of children

One of the most original and debatable aspects of the study is its linkage of fertility and family size to optimal taxation models. In the traditional literature, children have generally been treated as a "cost factor," and how families of different sizes should be treated within the tax system has mostly been evaluated through equivalence scales. However, the approach adopted here recognizes that children are not merely a cost element but also constitute decision outcomes that carry both "consumption" and "investment" value for parents. Within this framework, fertility is modeled as an endogenous variable; that is, parents determine the number of children based on their own utility functions and constraints. At the initial stage, the author discusses the theoretical justification for direct state intervention in the number of children under a "first-best" scenario. If children were purely costly and provided no value to parents, transfer payments or tax reductions for large families could easily be justified. However, since parents voluntarily choose to have children and derive utility from this decision, such policies do not yield Pareto improvements. Accordingly, the study concludes that there is no convincing foundation within optimal taxation theory for policies aimed at subsidizing the number of children. This finding is highly controversial in light of the tax incentives and cash transfers used by many countries to increase birth rates.

The study also examines how fertility policies intersect with redistribution objectives within the context of second-best solutions. In particular, the tendency of low-income households to have more children allows fiscal support measures to be justified on the grounds of social equity. At this point, family policies implemented in different countries provide important comparative insights. For example, the "family quotient" system in France and child benefit schemes in Germany represent mechanisms that directly incorporate family size into the tax system (OECD, 2023). However, the author emphasizes that such policies must carefully balance efficiency and equity considerations. Furthermore, the fiscal position of children is evaluated not only in quantitative terms but also through the taxation of child-specific goods and services (e.g., education, healthcare, care services). In this context, the lower taxation or public subsidization of child-related goods emerges as a rational policy instrument from both equity and efficiency

perspectives. One of the book's notable contributions is its examination of how non-cooperative decision-making between parents affects fertility outcomes. Strategic interactions between spouses directly influence both the decision to have children and the sharing of associated costs. In the absence of binding contracts, power asymmetries and opportunity costs between parents determine intra-household outcomes shaped by the tax system. In particular, income losses resulting from women's withdrawal from the labor force complicate the way fertility responds to fiscal incentives. From a critical perspective, while the theoretical inferences presented in this section are strong, empirical validation remains limited. The cultural, sociological, and demographic dimensions of fertility decisions are not sufficiently incorporated into the model. Nevertheless, this part of the work makes an innovative contribution to the often-neglected debate on the "place of children within the tax system" and proposes a strong theoretical framework that can inform future policy discussions.

Evaluation and conclusion: Contributions, limitations, and policy implications

The work under review represents a notable contribution by addressing the long-standing need for a comprehensive framework in the literature on family taxation. By moving beyond the single-agent models of optimal tax theory, the book places households at the center of the analysis. This approach introduces a new dimension to both academic debates and policy design. In particular, the inclusion of home production, the strategic behavior of non-cooperative spouses, and endogenous fertility decisions within the model enables a more realistic analysis of the social impacts of tax policies. In this respect, the work is not merely a theoretical modeling exercise but also an interdisciplinary endeavor that questions how welfare state policies interact with family structures. The first major contribution of the book lies in integrating issues that are often treated separately in literature (such as fertility and intra-household decision-making processes) into a single model. This integrated approach enables the simultaneous identification of points of tension and alignment between family and tax policies. The second contribution is the implicit incorporation of a gender perspective into the analysis. Women's burden of home production, their participation in the labor market, and the resulting tax capacity are directly linked to the distribution of public expenditures and the outcomes of child-related policies. In this sense, the study also intersects with broader debates on gender equality.

Nevertheless, the work also has certain limitations. First, the analysis relies predominantly on theoretical models; the limited number of empirically supported examples leaves the validity of the policy implications open to debate. In particular, the lack of empirical comparisons across different welfare regimes (such as Nordic, Continental European, Anglo-Saxon, and Southern European models) limits the study's generalizability. Moreover, factors that indirectly shape tax policies—such as cultural dynamics, demographic transitions, and legal frameworks—are not sufficiently incorporated into the model. From a policy perspective, the book's findings are both bold and provocative. The claim that subsidizing childbearing lacks an optimal justification within the tax system directly conflicts with family policies aimed at encouraging population growth. Similarly, the recommendation that market substitutes for home production be taxed at lower rates does not align with conventional practices in existing tax systems for consumption goods. In these respects, the work calls for a reconsideration of current policies and highlights that ignoring the influence of tax systems on intra-household decision-making may have significant consequences. In conclusion, the study represents an innovative step in the literature on family taxation, demonstrating both the theoretical and practical benefits of extending the traditional optimal taxation framework to the household level. Despite its limitations, the incorporation of home production, fertility, and non-cooperative intra-household decision-making processes provides a strong methodological foundation that is likely to guide future academic research. In this regard, the work can be considered a distinctive contribution at the intersection of public finance, family economics, and social policy literatures.

Conflict of interest declaration

Conflict of interest

There are no financial interests, institutional affiliations, personal relationships, or financial conflicts of interest that could influence the research presented in this study. There are also no potential conflicts of interest among the authors.

Funding

This research received no external funding.

Yazar katkı oranları

Author 1 (Gamze Çimen): Contributed 50% to the study.

Author 2 (Sercan Yavan): Contributed 50% to the study.

All authors have read and approved the final published version of the manuscript.

TÜRKÇE SÜRÜM

Giriş: Aile vergilendirmesine yeni bir bakış

Alessandro Balestrino'nun *The Economics of Family Taxation: Optimal Tax Issues from a Household Economics Perspective* (2023) adlı eseri, kamu maliyesi ve aile ekonomisi literatüründe uzun süredir tartışılan ancak çoğunlukla parça parça ele alınan bir konuyu bütüncül bir çerçevede yeniden düşünmeyi amaçlamaktadır. Yazar, klasik optimal vergileme kuramının tekil birey varsayımına dayanan geleneksel modellerinin ötesine geçerek, ekonomik kararların çoğunlukla hane düzeyinde alındığı gerçeğinden hareketle aileyi analizin merkezine yerleştirir. Bu yaklaşım, gerek teorik gerekse politika yapım sürecinde ciddi sonuçlar doğurur. Zira vergileme yalnızca bireysel gelir ve tüketim kalıplarına değil, haneler içindeki iş bölümüne, ev içi üretime, doğurganlık tercihine ve ebeveynler arası iş birliği ya da çatışmaya da duyarlıdır. Kitabın giriş bölümü, optimal vergileme literatüründe uzun süredir tartışılan temel konulara 'Ramsey (1927) kuralları, Mirrlees (1976) modeli, Atkinson-Stiglitz (1976) teoremi gibi' kısa bir çerçeve sunmakla birlikte, bu kuramsal çerçevenin neden aileyi merkeze almakta yetersiz kaldığını da tartışır. Balestrino, iki temel varsayımı merkeze koyar: (i) doğurganlık endojendir, yani ebeveynler çocuk sahibi olma kararlarını kendileri verir; (ii) ebeveynler işbirlikçi değil, çoğunlukla iş birliği yapmaksızın (non-cooperative) karar alırlar. Bu iki varsayım, aile ekonomisinin hem mikro düzeydeki tercihlerini hem de kamu politikalarının etkilerini anlamada belirleyici bir role sahiptir. Giriş bölümü aynı zamanda kitabın özgün katkısını da konumlandırır. Daha önceki literatürde genellikle ya doğurganlık endojen kabul edilerek ebeveynlerin tek bir ortak fayda fonksiyonuna sahip olduğu varsayılmış ya da ebeveynler arası stratejik davranışlar analiz edilmiş, ancak bu durumda çocuk sahibi olma tercihleri dışarıda bırakılmıştır. Balestrino'nun yaptığı yenilik, bu iki varsayımı aynı modelde birleştirmek ve böylelikle aile vergilendirmesine dair daha gerçekçi bir çerçeve sunmaktır. Kitap, birey merkezli klasik modelleri bir karşılaştırma noktası olarak kullanmakta ve hanehalkı yaklaşımına geçişin sonuçlarını aşamalı biçimde göstermektedir. Bu yönüyle pedagojik bir katkı da sunmaktadır. Son olarak, giriş kısmı çalışmanın kapsamını ve sınırlarını açıkça ortaya koyar. Yazar, kendi akademik üretiminden yoğun biçimde yararlandığını ifade etse de, kitabın literatürle güçlü bir bağ kurduğunu ve özellikle Apps, Rees, Cigno (Balestrino, 2023, s. 11) gibi aile ekonomisi alanında öne çıkan araştırmacıların çalışmalarını merkezine aldığı belirtir. Böylelikle eser, yalnızca teknik bir modelleme kitabı değil, aynı zamanda aile vergilendirmesi literatürüne yönelik bir sentez ve değerlendirme metni olarak da öne çıkar.

Optimal vergi teorisinden hanehalkı ekonomisine

Kamu maliyesi literatüründe uzun yıllardır baskın olan optimal vergileme kuramı, bireyi karar birimi olarak ele alan çerçeveler üzerine inşa edilmiştir. Ancak bu yaklaşım, ekonomik yaşamın en temel birimi olan hanelerin heterojen yapısını, içsel dinamiklerini ve karar alma süreçlerini yeterince dikkate almamaktadır. Ele aldığımız çalışma, tam da bu noktada geleneksel çerçeveden ayrılarak vergi teorisinin hanehalkı düzeyine uyarlanmasının zorunluluğunu ortaya koyar. Birey merkezli modeller, emek-boş zaman ayrımı üzerinden vergi tasarımını açıklarken; hane merkezli modeller, ev içi üretim, cinsiyetler arası iş bölümü, gelir paylaşımı ve çocuk bakımına dair kararların da vergi yükünü şekillendirdiğini gösterir. Yazar, optimal vergi teorisinin tekil ajan modelinden türetilen sonuçlarının neden eksik olduğunu ayrıntılı biçimde ortaya koyar. Birey merkezli yaklaşımda tüketim ve gelir vergilerinin etkinlik-adalet dengesi içinde nasıl belirleneceği tartışılır. Ancak bu çerçeve hane düzeyine taşındığında yeni sorunlar ortaya çıkar. Eşlerin emek arzı kararlarının birbirini etkilemesi, ev içi üretim ile piyasa üretimi arasındaki ikame ilişkileri ve çocuk sahibi olmanın maliyetleri bu sorunların başlıcalarıdır. Dolayısıyla, klasik Mirrlees tipi modellerde göz ardı edilen bu unsurlar, politika sonuçlarını doğrudan değiştirebilir. Özellikle eşitlikçi ya da Rawlsçı sosyal refah (Rawls, 1999) fonksiyonlarının kullanıldığı modellerde, hane içi iş bölümü ve farklı gelir kapasiteleri, yeniden dağıtım mekanizmalarının etkinliğini sınırlandırır. Bu noktada eserin katkısı, mevcut literatürü yalnızca özetlemekle kalmayıp, farklı hane modellerini sistematik biçimde karşılaştırmasıdır. Üç ana yaklaşım ele alınır: birincisi, 'üniter' yaklaşım, haneleri tek bir fayda fonksiyonuna sahipmiş gibi kabul eder ve içsel çatışmaları göz ardı eder. İkincisi, 'işbirlikçi' modeller, eşlerin pazarlık yoluyla etkin sonuçlara ulaşabileceğini varsayar. Üçüncüsü ise yazarın en çok üzerinde durduğu 'iş birliği olmayan' yaklaşım, aile içi kararların bağlayıcı sözleşmelerle düzenlenemeyeceğini, dolayısıyla sonuçların her zaman etkin olmayabileceğini savunur. Bu son yaklaşım, gerçek hayattaki aile ilişkilerinin asimetrik güç dengelerini ve çatışmalı doğasını anlamak açısından kritik önemdedir.

Bununla birlikte, eserde yalnızca teorik farklılıklar değil, aynı zamanda politika sonuçları da tartışılır. Örneğin, üniter modelde çocuk yardımları veya aile indirimi gibi uygulamalar doğrudan refah artırıcı olarak görülürken, iş birliği olmayan modellerde aynı politikaların beklenmedik yan etkiler doğurabileceği gösterilir. Eşlerden birinin emek arzını caydırıcı etkileri veya çocuk bakım yükünün tek taraflı paylaşımı gibi sonuçlar, politika tasarımında göz önünde bulundurulması gereken unsurlar olarak öne çıkar. Bu tür sonuçların özellikle ikincil gelir elde eden eşin (çoğu zaman kadınların) işgücü piyasasına katılımı üzerinde belirgin etkiler yaratabileceği literatürde sıkça vurgulanmaktadır (Apps & Rees, 2009; Kleven vd., 2009). Nitekim birçok OECD ülkesinde uygulanan ortak vergilendirme sistemlerinin, ikinci kazanç sahibinin marjinal vergi oranını yükselterek emek arzını azaltabildiği ve bu nedenle son yıllarda bireysel vergilendirme sistemlerine yönelim arttığı görülmektedir (OECD, 2025). Bu bölümde sunulan en önemli mesaj, optimal vergi teorisinin birey düzeyinden hane düzeyine genişletilmesi gerektiği ve bu genişlemenin yalnızca akademik bir yenilik değil, aynı zamanda somut politika tasarımı için de zorunlu olduğudur. Dolayısıyla eser, geleneksel optimal vergileme çerçevesine ciddi bir meydan okuma niteliği taşır ve vergi politikalarının aile ekonomisinin karmaşık doğasıyla birlikte değerlendirilmesi gerektiğini güçlü biçimde savunur.

Ev içi üretim, gelir vergisi ve kamu harcamaları

İncelenen eser, hanehalkı ekonomisinin önemli bir boyutunu oluşturan ev içi üretim faaliyetlerini optimal vergileme tartışmalarına dâhil ederek literatürdeki ciddi bir boşluğu doldurur. Geleneksel vergi modellerinde emek yalnızca piyasa işgücü arzı üzerinden tanımlanır. Oysa haneler zamanlarını sadece ücretli emek ve boş zaman arasında değil, ev içi üretim ile piyasa faaliyetleri arasında da paylaşmaktadır. Bu farklı zaman kullanım biçimleri, hem gelir vergilerinin hem de kamu harcamalarının etkinliğini doğrudan etkiler. Yazar, Becker (1965) ve Gronau'nun (1977) modellerinden hareketle ev içi üretimin vergilendirme üzerindeki çarpıtıcı etkilerini ayrıntılı

biçimde tartışır. Kitapta özellikle Atkinson-Stiglitz (1976) teoreminin ev içi üretim bağlamında geçerliliğini yitirdiği vurgulanır. Klasik teoride, eğer hükümet gelir vergisini etkin biçimde uygulayabiliyorsa ve mallar boş zamanla zayıf biçimde ayrışiyorsa, mal vergilerine gerek yoktur. Ancak ev içi üretim modele eklendiğinde durum farklılaşır: bazı mallar doğrudan ev içi üretimin girdisi (örneğin mutfak araçları, bakım ürünleri), bazı mallar ise bu üretimin piyasa ikamesi olabilir (örneğin hazır yemek, kreş hizmeti). Böylece, gelir vergisinin yol açtığı çarpıklıklar farklılaşır ve dolaylı vergiler bu çarpıklıkları gidermede kritik bir araç haline gelir. Yazar, Sandmo'nun (1990) öncü çalışmasına gönderme yaparak ev içi üretim girdilerinin yüksek oranda vergilendirilmesi ve piyasa ikamesi olan malların görece düşük vergilendirilmesi gerektiğini ileri sürer. Bu öneri, geleneksel vergi ilkelerinden farklı olsa da 'ikinci en iyi çözümler' mantığına dayanan yeni bir politika perspektifi sunar.

Ev içi üretim boyutunun dâhil edilmesi, kamu harcamalarının rolünü de yeniden düşünmeyi gerektirir. İki kişilik hanelerde eşler arasında gelir farklılıkları ve emek arzı tercihlerinin farklılığı, kamu hizmetlerinin yeniden dağıtıcı gücünü sınırlar. Özellikle eğitim, sağlık ve bakım hizmetlerinin kamusal olarak sunulması, yalnızca gelir eşitsizliğini değil, aynı zamanda hane içi üretim yükünün cinsiyet temelli dengesizliğini de azaltıcı etkiye sahip olabilir. Bu durum özellikle İskandinav refah devleti modellerinde açık biçimde gözlemlenmektedir. Örneğin İsveç ve Danimarka'da kamu tarafından sağlanan yaygın çocuk bakım hizmetleri ve ebeveyn izinleri, kadınların işgücüne katılım oranlarını artırmış ve vergi tabanının genişlemesine katkı sağlamıştır (Esping-Andersen, 2009). Yazar, bakım hizmetlerinin kamusal sunumunun, kadınların işgücüne katılımı üzerindeki olumlu etkisini, dolayısıyla da vergi tabanının genişlemesine katkısını vurgular. Bu bağlamda, kamu harcamaları yalnızca gelir transferi değil, aynı zamanda vergi kapasitesini artıran ve toplumsal cinsiyet eşitliğini destekleyen bir mekanizma olarak işlev görür. Eserin bu kısmında dikkat çekici bir diğer unsur, vergi politikalarının haneler arasındaki farklı 'üretim yetenekleri'ni göz önünde bulundurması gerektiğidir. Bazı haneler ev içi üretimde daha verimliken, bazıları piyasa hizmetlerini daha yoğun kullanır. Bu farklılık, vergilerin ve kamu hizmetlerinin tasarımında tek tip bir yaklaşımın adalet ve etkinlik açısından yetersiz kalacağını gösterir. Yazar, bu çeşitliliğin dikkate alınmadığı durumlarda vergi sisteminin hane tercihlerini çarpıtabileceğini ve beklenmedik sonuçlar doğurabileceğini savunur. Eleştirel açıdan bakıldığında, bu bölümde geliştirilen modeller güçlü bir kuramsal çerçeve sunsa da, ampirik doğrulamaya yönelik sınırlı bir vurgu söz konusudur. Özellikle ev içi üretimin ölçülmesi ve vergisel etkilerinin sayısallaştırılması güç olduğundan, politika çıkarımlarının uygulanabilirliği tartışmaya açıktır. Buna rağmen, eserin bu boyutu gelecekte yapılacak ampirik araştırmalara yön verecek güçlü bir teorik altyapı sağlamaktadır. Bu nedenle bu bölüm, optimal vergileme teorisinin yalnızca soyut bir akademik tartışma değil, aynı zamanda toplumsal cinsiyet eşitliği, refah devleti politikaları ve işgücü piyasası dinamikleriyle doğrudan ilişkili bir alan olduğunu göstermesi bakımından özel bir önem taşır.

Doğurganlık, aile büyüklüğü ve çocukların vergisel konumu

Çalışmanın en özgün ve tartışmaya açık boyutlarından biri, doğurganlık ve aile büyüklüğü konusunu optimal vergileme modelleriyle ilişkilendirmesidir. Geleneksel literatürde çocuklar genellikle 'maliyet unsuru' olarak görülmüş, farklı büyüklükteki ailelere vergi sisteminde nasıl muamele edilmesi gerektiği, çoğunlukla eşdeğerlik ölçekleri üzerinden değerlendirilmiştir. Ancak burada benimsenen yaklaşım, çocukların yalnızca bir maliyet unsuru değil, ebeveynler açısından hem 'tüketim' hem de 'yatırım' değeri taşıyan birer karar çıktısı olduğunu kabul eder. Bu çerçevede doğurganlık endojen bir değişken olarak modele dâhil edilir; yani ebeveynler çocuk sayısını kendi fayda fonksiyonlarına ve kısıtlarına göre belirlerler. Yazar, ilk aşamada 'birinci en iyi' durumda devletin doğrudan çocuk sayısına müdahale etmesinin teorik gerekçesini tartışır. Eğer çocuklar yalnızca maliyetli ve ebeveyn için hiçbir değer taşımıyor olsaydı, büyük ailelere transfer ödemeleri veya vergi indirimleri kolayca meşrulaştırılabilirdi. Ancak ebeveynler çocuk sahibi olmayı kendileri istedikleri ve bu karardan fayda sağladıkları için, bu tür politikalar Pareto-

iyileştirmesi sağlamaz. Bu nedenle eserde, çocuk sayısının sübvansede edilmesine yönelik politikaların optimal vergileme açısından ikna edici bir dayanağı bulunmadığı sonucuna varılır. Bu tespit, birçok ülkenin doğum oranlarını artırmak için kullandığı vergi indirimleri ve nakit transferleri açısından oldukça tartışmalı bir noktadır.

Çalışmada ayrıca ikinci en iyi çözümler bağlamında, yeniden dağıtım hedefleriyle doğurganlık politikalarının nasıl kesiştiği incelenir. Özellikle düşük gelirli hanelerin daha fazla çocuk sahibi olma eğiliminde olması, vergisel desteklerin sosyal adalet açısından savunulmasını mümkün kılar. Bu noktada farklı ülkelerde uygulanan aile politikaları önemli karşılaştırma imkânları sunmaktadır. Örneğin Fransa'da uygulanan "family quotient" sistemi ve Almanya'daki çocuk yardımı uygulamaları, doğrudan vergi sistemi üzerinden aile büyüklüğünü dikkate alan mekanizmalara örnek teşkil etmektedir (OECD, 2023). Ancak yazar, bu tür politikaların etkinlik ve adalet boyutları arasında hassas bir denge gözetmesi gerektiğini vurgular. Ayrıca, çocukların vergisel konumu yalnızca sayısal boyut üzerinden değil, aynı zamanda çocuklara özgü mal ve hizmetlerin (örneğin eğitim, sağlık, bakım) vergilendirilmesi yoluyla da değerlendirilir. Burada, çocuklara özgü malların düşük vergilendirilmesinin veya kamusal olarak sübvansede edilmesinin hem adalet hem de etkinlik açısından rasyonel bir politika aracı olabileceği öne çıkar. Eserin dikkat çekici katkılarından biri de, ebeveynlerin işbirliği yapmayan karar alma süreçlerinin doğurganlık üzerindeki etkilerini irdelemesidir. Eşler arasındaki stratejik davranışlar, çocuk sahibi olma kararını ve çocuklara yönelik maliyet paylaşımını doğrudan etkiler. Bu noktada, bağlayıcı sözleşmelerin yokluğunda ebeveynler arasındaki güç dengeleri ve fırsat maliyetleri, vergi sisteminin hane içi sonuçlarını belirler. Özellikle kadınların işgücünden çekilmesiyle ortaya çıkan gelir kaybı, doğurganlığın vergisel teşviklerle nasıl etkileşeceğini daha karmaşık hale getirir. Eleştirel açıdan bakıldığında, bu bölümdeki teorik çıkarımlar güçlüdür ancak ampirik doğrulama zayıftır. Çocuk sahibi olma kararlarının kültürel, sosyolojik ve demografik boyutları modele yeterince dâhil edilmemiştir. Bununla birlikte, eserin bu kısmı literatürde sıklıkla göz ardı edilen 'çocukların vergi sistemindeki yeri' tartışmasına yenilikçi bir katkı sunmakta ve gelecekteki politika tartışmalarına ışık tutacak güçlü bir teorik çerçeve önermektedir.

Değerlendirme ve sonuç: Katkılar, eksiklikler ve politika yansımaları

Ele alınan çalışma, aile vergilendirmesine ilişkin literatürde uzun zamandır hissedilen bütüncül bir çerçeve ihtiyacını karşılaması bakımından dikkate değer bir katkıdır. Eser, optimal vergi teorisinin tekil ajan modellerine dayalı yaklaşımını aşarak analizin merkezine haneleri yerleştirir. Bu yaklaşım hem akademik tartışmalara hem de politika tasarımına yeni bir boyut kazandırmaktadır. Özellikle ev içi üretimin, iş birliği yapmayan eşlerin stratejik davranışlarının ve endojen doğurganlık kararlarının modele dâhil edilmesi, vergi politikalarının toplumsal etkilerini daha gerçekçi biçimde analiz etmeyi mümkün kılar. Bu yönüyle eser, yalnızca teorik bir modelleme çalışması değil, aynı zamanda refah devleti politikalarının aile yapılarıyla nasıl etkileşime girdiğini sorgulayan disiplinlerarası bir girişimdir. Kitabın katkılarından ilki, literatürde çoğu zaman ayrı ayrı ele alınan konuları (örneğin doğurganlık ve hane içi karar alma süreçleri) tek bir modelde buluşturmasıdır. Bu bütüncül yaklaşım, aile politikaları ile vergi politikaları arasındaki gerilim ve uyum noktalarını aynı anda görmeyi sağlar. İkinci katkı, cinsiyet perspektifinin dolaylı biçimde de olsa analize yansıtılmasıdır. Kadınların ev içi üretim yükü, işgücü piyasasına katılımları ve buna bağlı vergi kapasitesi, kamu harcamalarının dağılımı ve çocuk politikalarının sonuçlarıyla doğrudan bağlantılıdır. Bu açıdan çalışma, toplumsal cinsiyet eşitliği tartışmalarıyla da kesişen bir yön taşır.

Bununla birlikte eserin bazı sınırlılıkları da vardır. Öncelikle, analiz büyük ölçüde kuramsal modellere dayalıdır; ampirik kanıtlarla desteklenen örneklerin sınırlı kalması, politika çıkarımlarının geçerliliğini tartışmaya açık hale getirir. Özellikle farklı refah rejimlerinde (Nordik, Kıta Avrupası, Anglo-Sakson, Güney Avrupa gibi) aile vergilendirmesinin nasıl farklılaştığına dair ampirik karşılaştırmaların eksikliği, çalışmanın evrensel geçerliliğini sınırlandırır. Ayrıca, kültürel faktörler, demografik geçişler ve hukuki düzenlemeler gibi vergi politikalarını dolaylı yoldan

şekillendiren unsurlar modele pek yansıtılmamıştır. Politika açısından bakıldığında, eserin sunduğu bulgular hem cesur hem de kışkırtıcıdır. Çocuk sahibi olmanın vergi sistemi tarafından sübvansede edilmesinin optimal bir gerekçesi olmadığı iddiası, nüfus artışını teşvik eden aile politikalarıyla doğrudan çelişir. Benzer şekilde, ev içi üretimin piyasa ikamelerinin daha düşük vergilendirilmesi gerektiği önerisi, mevcut vergi sistemlerinin tüketim malları üzerindeki geleneksel uygulamalarıyla uyuşmamaktadır. Bu yönleriyle eser, mevcut politikaların yeniden değerlendirilmesi gerektiğini ve vergi sistemlerinin hane içi karar alma süreçlerini nasıl etkilediğini göz ardı etmenin ciddi sonuçlar doğurabileceğini hatırlatır. Sonuç olarak, çalışma aile vergilendirmesi literatüründe yenilikçi bir adım atmakta, geleneksel optimal vergileme çerçevesini hanehalkı düzeyine genişletmenin hem teorik hem de pratik faydalarını göstermektedir. Eleştirilere açık yönleri olsa da, özellikle ev içi üretim, doğurganlık ve iş birliği yapmayan hane içi karar alma süreçlerinin modele dâhil edilmesi, ilerleyen yıllarda yapılacak akademik araştırmalara yön verecek güçlü bir metodolojik temel sunmaktadır. Bu açıdan eser, kamu maliyesi, aile ekonomisi ve sosyal politika literatürlerinin kesişim noktasında duran özgün bir katkı olarak değerlendirilebilir.

Çıkar çatışması beyanı

Çıkar çatışması

Bu çalışmada sunulan araştırmayı etkileyebilecek herhangi bir finansal çıkar, kurumsal bağlantı ya da kişisel ilişki ve mali çıkar çatışması bulunmamaktadır. Yazarlar arasında da herhangi bir olası çıkar çatışması yoktur.

Finansman

Bu araştırma için dış finansman desteği alınmamıştır.

Yazar katkı oranları

Yazar 1 (Gamze Çimen): Çalışmaya %50 oranında katkı sağlamıştır.

Yazar 2 (Sercan Yavan): Çalışmaya %50 oranında katkı sağlamıştır.

Tüm yazarlar, makalenin nihai yayımlanmış halini okumuş ve onaylamıştır.

Kaynaklar

- Apps, P., & Rees, R. (2009). *Public economics and the household*. Cambridge University Press.
- Atkinson, A. B., & Stiglitz, J. E. (1976). The design of tax structure: Direct versus indirect taxation. *Journal of Public Economics*, 6(1), 97–119. [https://doi.org/10.1016/0047-2727\(76\)90041-4](https://doi.org/10.1016/0047-2727(76)90041-4)
- Balestrino, A. (2023). *The economics of family taxation: Optimal tax issues from a household economics perspective*. Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-28170-9>
- Becker, G. S. (1965). A theory of the allocation of time. *The Economic Journal*, 75(299), 493–517. <https://doi.org/10.2307/2228949>
- Esping-Andersen, G. (2009). *The incomplete revolution: Adapting welfare states to women's new roles*. Polity Press.
- Gronau, R. (1977). Leisure, home production, and work: The theory of the allocation of time revisited. *Journal of Political Economy*, 85(6), 1099–1123. <https://doi.org/10.1086/260629>

- Kleven, H., Kreiner, C., & Saez, E. (2009). The optimal income taxation of couples. *Econometrica*, 77(2), 537–560.
- Mirrlees, J. A. (1976). Optimal tax theory: A synthesis. *Journal of Public Economics*, 6(4), 327–358. [https://doi.org/10.1016/0047-2727\(76\)90047-5](https://doi.org/10.1016/0047-2727(76)90047-5)
- OECD. (2023). *Taxing wages 2023: Indexation of labour taxation and benefits in OECD countries*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/8c99fa4d-en>
- OECD. (2025). *Gender equality in a changing world: Taking stock and moving forward*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/e808086f-en>
- Ramsey, F. P. (1927). A contribution to the theory of taxation. *The Economic Journal*, 37(145), 47–61. <https://doi.org/10.2307/2222721>
- Rawls, J. (1999). *A theory of justice* (Rev. ed.). Belknap Press of Harvard University Press.
- Sandmo, A. (1990). Tax distortions and household production. *Oxford Economic Papers*, 42(1), 78–90. <https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.oep.a041946>